

تاریخ‌نگاری جنگ و قلم در جست‌وجوی مکر و مبالغه و حقیقت‌جنگ سید

مقدمه

ادعای کدخدایی بر دهکده جهانی و برقراری نظم نوین جهانی از سوی امریکا پس از نظام دو قطبی یکی دیگر از جریانان تاریخ‌جنگی اخیر قرن می باشد که امریکا در بهره‌برداری از حادثه مشکوک یازده سپتامبر و بهانه‌هایی که در آن با دنیا به زبان زور به جای ادبیات دیپلماتیک به کار برده و اعلام نمود هر که با ما نیست بر ما است و ...

در صحنه خاورمیانه و طرح‌هایی که در راستای راهبردهای اساسی و در دراز مدت امریکا دارد به عنوان یکی از اهداف دراز مدت آن یعنی حفظ و کنترل منطقه خاورمیانه و مصونیت رژیم اشغال‌گر قدس می باشد.

اشغال کشورهای افغانستان و عراق نیز مؤید همین مطلب می باشد.

با این مقدمه و این که مایک پدیده استثنایی بوده است مناسب دیدم با توجه به اهمیت موضوع تاریخ‌نگاری جنگ ضمن اشاره به یکی از این حوادث، یعنی اشغال کویت توسط ارتش عراق و متعاقب آن لشکرکشی‌های متحدین و اجماع بین‌الملل در بیرون راندن ارتش عراق از حاکمیت ارضی کشور کویت اشاره‌ای داشته باشم. بی شک انعکاس رسانه‌ای این جریان در زمان خودش یکی از مهم‌ترین فراز تاریخ و حوادث جنگ در فاصله فروپاشی نظام دو قطبی بود. صرف نظر از روحیه ماجراجویی شخص صدام و جنگ طلبی وی که در طول هشت سال جنگ تحمیلی علیه ایران اسلامی که به یکی از حامیان خود در حوزه خلیج فارس و در همسایگی اش دست مریزاد گفته و پاداش

سیر تحولات سیاسی-نظامی و پیشرفت تکنولوژی و توسعه روزافزون تجهیزات نظامی روزبه‌روز پیچیده‌تر می‌گردد. در سال‌های آخر قرن بیستم بروز درگیری‌ها و جنگ‌های مختلفی در گوشه و کنار جهان در گرفت در اوایل قرن بیست و یکم نیز شاهد حوادث بی‌شماری بوده ایم.

جنگ عراق علیه ایران و پس از فروپاشی بلوک شرق، و حوادث دیگر در جای جای قاره‌های پهناور دنیا، از جمله بوسنی و هرزه‌گوین در منطقه بالکان، سومالی، سودان، کنگوزئیر و ... در قاره آفریقا و همچنین درگیری‌هایی که در منطقه خاورمیانه به وقوع پیوسته است، اختلافات هند و پاکستان بر سر کشمیر، قفقاز و قائله نخجوان و فلسطین اشغالی و لبنان همگی واکنش‌های متفاوتی در سطح بین‌الملل و سازمان‌ها و مجامع حقوق بشر داشته است. اشغال کشور کویت از سوی ارتش بعث عراق و واکنش بین‌المللی به ویژه سازمان ملل از ویژگی‌های خاص و منحصر به فردی برخوردار بوده است. که تاریخ‌نگاری آن جنگ نیز منبعث از تجارب ارزنده هشت سال دفاع مقدس ایران بوده است.

واقعه مهم دیگری در این سال‌ها رقم خورده است از جمله حادثه ۱۱ سپتامبر به عنوان یکی از تاریخی‌ترین حادثه قرن نام گرفته است و تحلیل‌گران نگاه متفاوتی نیز به آن داشته‌اند. فروپاشی بلوک شرق و یک‌تازی امریکا در نظام بین‌الملل نیز یکی دیگر از وقایع تاریخی است که دنیا شاهد آن بوده است.

حمایت‌ها و جانبداری‌های شیخ نشین کویت را این گونه جبران نمود.

در این بین تحلیل‌گران، خبرنگاران و نویسندگان در عرصه‌های روابط بین‌الملل و سیاسی - نظامی توجه مهم و برجسته‌ای در اشغال و پس از آن داشتند.

عملیات موسوم به طوفان صحرا نقطه عطف و آغازین لشکرکشی آمریکا و متحدانش به شمار آمد.

گرچه مطالعه و پژوهش پیرامون این حادثه و حوادث پس از آن موجب تغییر در دکترین و استراتژی نظامی آمریکا گردید.

لیکن در ادبیات جدید، جنگ نسل چهارم یا جنگ جدید از مسائلی بود که آمریکا به شدت بر روی آن مطالعه کرد و نتایج مهمی نیز برای او به دنبال داشت که در طرح ریزی‌های عملیاتی و تاکتیکی آینده یعنی در براندازی رژیم بعث عراق در سال ۲۰۰۲ شکل جدیدتری به خود گرفت. عمق منطقه واگذاری به لشکرهای آمریکا و تغییر ساختار اساسی سازمان رزم در بین یگان‌های مانوری گردید که قابل توجه نیروهای مسلح خواهد بود از جمله رویکرد جدید در استراتژی بلندمدت آمریکا به چشم می‌خورد. به گونه‌ای که تحول شگرفی در جنگ به شیوه کلاسیک خودش یعنی آنچه در گذشته در عملیات آفندی و در آئین نامه‌ها و اصول و قواعدی که خود مبتکر آن بوده و برگرفته از تجارب سنگین دو جنگ جهانی اول و دوم بود، کاملاً متحول شد.

سخن کوتاه چنانچه خواسته باشیم به شیوه‌ها و روش‌ها و نیز

ساختار یگان‌های ارتش آمریکا بپردازیم فرصت و مجال آن در این مقال نیست. لیکن بررسی و مطالعه پیرامون این حوادث چیزی است که مدنظر کلیه پژوهشگران نظامی و مراکز علمی - آموزشی در سطح دانشکده‌های مختلف علوم و فنون دفاعی کشورهای مختلف قرار گرفته است. اما به دلیل اهمیت کار راویان جنگ هشت ساله عراق علیه ایران می‌خواهیم ضمن برشماری بخشی از تاریخ‌نگاری در این رابطه به جنگ متحدین برای بیرون راندن ارتش بعث عراق، از کشور کویت بپردازیم که در کم‌ترین فرصت ممکن تحت نام طوفان صحرا طرح ریزی و اجرا شد.

مجله لویوان در سپتامبر ۱۹۹۱ (شنبه ۲۵ آبان ۱۳۷۰) مقاله‌ای با عنوان از جنگ چه خبر؟ ۳۰ سال صبر کنید! توسط نویسنده آن ژان سباستین استلی و فیروزه دیلمقانی ترجمه و در مجله سروش به چاپ رسیده است. در این مقاله مطالب قابل توجهی ارائه شده است که در اینجا به گوشه‌هایی از آن اشاره می‌کنیم:

هنگامی که نورمن شوار تسکف - فرمانده نیروهای هم پیمان در جنگ خلیج فارس - برای پیاده کردن استراتژی‌های آمریکا و رها ساختن از چنگال ارتش بعث عراق، دکتر ریچارد استیوارت و کماندوهایش که همراه با ۲۵ نفر از دست یارانش در تمامی صحنه‌های عملیاتی جنگ پراکنده شده بودند مأمور گردیدند تا با نوشتن وقایع عملیات طوفان صحرا - یا همان جنگ دوم خلیج فارس - به مسئولیت ریچارد استیوارت که مورخ و دارای عنوان دکتری از دانشگاه بل می‌باشد - به صورت محرمانه و مجهز

به یک دستگاه ضبط صدا و یک دفترچه یادداشت، [شبیه همان چیزی که مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه در طول هشت سال دفاع مقدس راویان جنگ را با همین سلاح دفتر و ضبط صدا در کلیه ی یگان ها و قرارگاه ها اعزام می کرد. و این کار امریکایی ها دقیقاً الگو گرفتن از کار ارزشمند راویان جنگ بوده است] برای نسل های آینده آنچه را که در میدان نبرد به وقوع می پیوندد، ثبت و ضبط نمایند.

این در حالی بود که روزنامه نگاران و خبرنگاران جنگی هم اجازه حضور در مکان هایی که برای آنها تعیین کرده بودند را نداشتند و تنها او و گروهش بودند که بالباس نظامی و در کنکاش بوده و بررسی و دقت برای دستیابی به محرمانه ترین خبرها و تصمیمات و اقدامات عملیاتی به صورت به کلی سری انجام وظیفه می کردند تا بعدها به آیندگان بگویند در این مقطع حساس چه وقایعی گذشته است. اما برای اینکه مردم دقیقاً بدانند که در جنگ خلیج فارس چه گذشته و بدانند که عملیات ویژه چگونه عملیاتی بوده و به چه نحو انجام گرفته است - البته حساس ترین قسمت جنگ علیه عراق بود. باید ۳۰ سال بیشتر صبر کنند.

این گروه کار تحقیقاتی میدانی و تاریخ نگاری جنگ - طوفان صحرا را انجام دادند و تمامی شاخه های ارتش امریکا در این عملیات بزرگ شرکت کرده اند. اگر چه ریچارد تنها فردی نیست که تاریخ و وقایع جنگ خلیج فارس را می نویسد. تمامی شاخه های ارتش امریکا در این عملیات عظیم شرکت کرده اند و حداقل ۲۰ سال طول خواهد کشید که آرشیو هایی را که طوفان

صحرا پدید آورده است حلاجی و طبقه بندی بشود.

فرانک شوبرت، تاریخ نویس نیروی زمینی ارتش امریکا نیز چنین می گوید: تاریخ در وهله نخست به درد نظامیان می خورد، زیرا قسمت اعظمی از تشکیل و سازمان دهی و آموزش سربازان بر اساس مطالعه جنگ های گذشته صورت می گیرد. چه اینکه در این عملیات برای نخستین بار بود که جنگ زمین - هوا عملاً تحقق پیدا کرد ما درجه موفقیت آن را ارزیابی می کنیم همچنین تاریخ رشد و روحیه سربازان نیز مؤثر است. و سرانجام اینکه برنامه های دانشگاهیان در این زمینه ناکافی است و ما می خواهیم دیدگاه خود را نسبت به حوادث و وقایع ابراز داریم.

همچنین فرانک شوبرت می گوید: علاوه بر اینها مورخین جنگی و خبرنگاران، منابع مناسبی برای کسب اطلاعات خود را دارند. و یا درجه داران نیروهای دریایی امریکا که یک گروه پنج نفری از مورخین را به کار گمارده بودند. اینها تنها به جمع آوری گزارش ها و اسناد و مدارک اکتفا نکردند. در این زمینه کلنل پنهارت می گوید: "ما او نیفرم ها، سلاح ها و یکی از مجله ها که از سربازان عراقی گرفته بودیم نیز به همراه آوردیم."

مورخین از سربازان اطلاعات ذی قیمتی به دست آوردند. زیرا آنها همواره علاقه مندند که تجربیات جنگی خود را بیان کنند و آنها را به افتخارات ادبی تبدیل نمایند. ... فرانک در پایان می گوید: "در واقع هر جنگی نویسنده ای هم ارائه داده است. مثلاً نورمن هیلز برای جنگ اقیانوس آرام و مایکل هرمدلر جنگ ویتنام، شاید نورمن دیگری هم شاعر طوفان صحرا از آب درآید.

زیرا او کسی جز نورمن شوارتسکف نیست که اخیراً یک قرارداد پنج میلیون دلاری برای نوشتن جنگش به امضاء رسانده است. شاید حداقل اسم او به عنوان بزرگ‌ترین چک در تاریخ‌نگاری ۷۰ جنگ ۳۰ روزه جنگ در تاریخ بماند!!!

با این توضیح لازم است نسبت به فعالیت‌های چشم‌گیر مرکز مطالعات و تحقیقات سپاه در طول هشت سال دفاع مقدس با اعزام راویان جنگ، به تیپ‌ها و لشکرهای عملیاتی و قرارگاه‌های عمده و سایر یگان‌ها و باسلاحی به نام دفتر راوی و یک دستگاه ضبط صوت تمامی رخدادهای و عملیات‌های مختلف در طول این مدت را ثبت و ضبط نموده و در محرمانه‌ترین جلسات عالی فرماندهان حاضر شده و مذاکرات را ضبط نموده‌اند.

اسناد و دستورات عملیاتی صادر شده را جمع‌آوری و عملکرد و یگان‌ها را از نزدیک مشاهده کرده‌اند. حاصل این کار جمع‌آوری بیش از ۳۴ هزار نوار کاست می‌باشد این حجم کار ارزشمند، امروز قابل استفاده کلیه محققین و نویسندگان مرکز مطالعات می‌باشد.

۷۵ میلیون برگ سند نظامی، بیش از ۲۶ هزار بولتن و نشریه، ۱۲۵۰ عدد دفتر راوی، ۷۰۰ جلد گزارش عملیاتی راویان، ۱۳۵۰ جلد کتب گزیده اسناد، ۳۰ هزار قطعه عکس، ۱۲۰۰ حلقه فیلم مستند جنگ، ۹۸۰۰ قطعه کالک عملیات به همراه ۲۵۰ هزار فیش تحقیقاتی می‌باشد که در مجموع توانسته است بیش از ۱۶۱ عنوان کتاب و نشریه در زمینه‌های روز شمار جنگ ایران و عراق، اطلس

جنگ، سیری در جنگ، تجزیه و تحلیل جنگ، کتاب‌های نبردی، کتب موضوعی، بر و شورهای سیاحتی، ماهنامه نگاه و فصل نامه نگین ایران به چاپ رسانده است. در حال حاضر نیز تعداد ۴۵ عنوان کتاب و اطلس در دست تدوین و تألیف می‌باشد.

مناسب دیده شد جهت استحضار مخاطبین عزیز گزارشی هم در مورد حدود ربع قرن فعالیت این مرکز - که در اشل کاری خود بی سابقه و منحصر به فرد که از استحکام فراوانی نسبت به سایر مراکز و موسسات مطالعاتی برخوردار است ارائه گردد. تا عزیزان خواننده نسبت به فعالیت‌های برادران خود در مرکز بیشتر آشنا شوند که در پنج دوره انجام گرفته به شرح ذیل آشنا شوند.

۱- هشت سال تحقیقات میدانی - از شهریور ۱۳۵۹ تا مرداد ۱۳۶۷

۲- بیست و شش سال جمع‌آوری اسناد، مدارک و منابع دفاع مقدس - از سال ۱۳۶۰ تاکنون

۳- بیست و سه سال پژوهش، تحقیق و تدوین - از سال ۱۳۶۲ تاکنون

۴- بیست و چهار سال سامان‌دهی، حفظ و نگهداری، احیاء و آماده‌سازی اسناد و مدارک موجود - از سال ۱۳۶۱ تاکنون

۵- سیزده سال اطلاع‌رسانی و سرویس‌دهی به محققین و انتشار و توزیع محصولات برای مقامات کشوری، لشکری و مراکز علمی و دانشگاهی - از سال ۱۳۷۲ تاکنون
با این وجود ملاحظه می‌گردد، این حجم گسترده از کار در

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه با تلاش و زحمات طاقت فرسای کادر خدوم و با حمایت‌های فرماندهی محترم کل سپاه و سایر رده‌های پشتیبانی کننده امروزه این مرکز به یک مرکز ملی تبدیل شده است.

در مقایسه با جنگ دوم خلیج فارس موصوف به عملیات طوفان صحرا که در ظرف یک ماه به وقوع پیوست. گفته می‌شود: "۳۰ سال صبر کنید و منتظر باشید تا آرشیوهای مربوط به آن را طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل نمایند." و یا پدیده‌ای که برای نوشتن کتابش بزرگ‌ترین چک تاریخ‌نگاری جنگ یعنی پنج میلیون دلار صادر شده است.

در پایان جا دارد از ملت شریف ایران به ویژه خانواده‌های شهداء، جانبازان و ایثارگران برای مقاومت جانانه به رهبری حضرت امام خمینی (ره) که هشت سال با دست خالی در مقابل ارتش بعث عراق که از سوی تمامی قدرت‌های شرق و غرب حمایت و پشتیبانی می‌شد، تشکر و قدرانی بعمل آورده و از فرماندهان عزیز دوران دفاع مقدس برای دلسوزی و حمایت خود از مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ در هر چه پربارتر و غنی نمودن این مرکز کمال تشکر و سپاسگزاری را بعمل آورد. اهمیت تاریخ‌نگاری جنگ و ضرورت تدوین حماسه‌های رزمندگان اسلام از جمله رسالت بزرگی است که بر عهده مرکز مطالعات است.

مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۸۴/۶/۳۱، در دیدار جمعی از پیش‌کسوتان جهاد و شهادت با عنوان اینکه دفاع مقدس آینه

تمام نمای ظرفیت‌های ملت ایران است فرمودند:

"باید حماسه شگفت‌آور هشت سال دفاع مقدس که ملت ایران توانست با دست خالی و با توکل بر خدا در برابر یک تهاجم گسترده بین‌المللی بایستد و موفق و پیروز بیرون بیاید، برای نسل جوان کنونی و نسل‌های آینده شناسایی شود تا آنان با شناخت عظمت و توانایی‌های این ملت، راه گذشتگان را احساس امید و عزت ادامه دهند."

معظم‌له بارها در زمینه انتشار وقایع دفاع مقدس تاکید فرموده‌اند. و این رسالت بر عهده تمامی کسانی است که وظیفه تاریخ‌نگاری دوران سراسر حماسه و سرافرازی این ملت را بر عهده دارند. از جمله مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه یکی از وظایف اصلی خود را در تدوین تاریخ وقایع دوران هشت سال دفاع مقدس به عهده دارد که خوش‌بختانه تا به حال این توفیق را داشته و امیدواریم در آینده نیز با تقویت و ایجاد تحول در ساختار و بودجه‌های مورد نیاز از سوی فرماندهی محترم کل سپاه به خوبی بتواند از عهده این مسئولیت خطیر برآید.

به ویژه اینکه فرماندهان عالی‌رتبه دوران دفاع مقدس خاطرات، اسناد، عکس و دفاتر مربوط به اقدامات زمان جنگ خود را در اختیار این مرکز قرار دهند.

رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ

سرتیپ ۲ پاسدار دکتر محمد کریمی راد